

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 33

Lýsingarprísur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 28. august 1948

Blaðið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

22 Árg.

EFTIRANSING

- ein sosialistisk meginregla

Í hesum dögum verður nógvtalað um eftiransing (kontrol). At eftiransa útsölu og innsölu, eftiransa fiskasöluni, eftiransa prisunum, eftiransa inntökunum og skattunum, sum tiknir skulu verða av inntökunum. Politikkarar, blöð, alt rópar um, hvussu illa eftiransað verður: Útlendingar taka handilin, útlendingar ráða peninginum. Valutakýlið veksur, tað bólnar upp, og fer ikki strangari eftiransan fram, brestur tað — og tað verður bresturin, ið merkist.

Soleiðis kemur alment fram. Men munu nú öll hava givið sær far um, at hetta við eftiransing er eitt stórpolitiskt stríðsmál, eitt mál, sum heimspolitikkurin tekur sum eina meginreglu.

Hin liberalistiska hugsanin hevði og hevur tað í skildri sinum, at eingin eftiransing skal verða. Liberalisman sigur, at eftiransing frá samfælagsins síðu drepur alt initiativ. Maður skal í vinnu og handli hava friar hendur, tá kemur virki hansara öllum samfelagnum til góðar.

Sosialistiskir hugsunnarmenn hava langt síðan ávíst, at hetta fer aldrin at bera til. Hetta er dráp fyri samfelagið, dráp fyri hin minnimenta. Hetta førir lemjandi kreppur við sær. Hetta kann bera í lag eitt skifti í rikum, blómandi londum, men umskiftið kemur einuferð, og tað verður eitt umskiftið, sum munar. Serliga aftaná stórbardagar sum seinasta er tað, at hesar báðar hugsanir: eftiransing og eingineftiransing, bresta saman. Annar parturin rópar at geva leyst, og annar parturin heldur fram, at nú krevur mest at eftiransa. Ti má spurningurin setast fram nú ið her á landi verður spurt eftir eftiransing, og at vit mugu taka undir hond

útflyting og innflyting: ansa okkara handli, um politiskir flokkar í Føroyum hava sær fremst hesa sosialistisku meginreglu, at alment eigur at fara fram strong eftiransing við øllum greinum í samfælagsins livi. Og á henda spurning kann verða svarað nei. Fólkaflokkurin er ein flokkur, sum altíð hevur talað móti eftiransing: hann vil lata privatmannin sleppa at venda sær og ikki leggja uppi hansara virki. Sambandsflokkurin hevur somu áskoðan. Blöð teirra losa um tað ólag, sum verið hevur aftan á kriggið; men um á skuldi verið tikið, so fara flokkarnir at ræðast eftiransing: veljarar teirra verða móti teimum, og teir tora ikki at forða og seta skjótil á. »14. september«, umboð hins nýggja Tjóðveldisflokksins, er blað, sum eina harðast rópar á skilaloysi, sum fram fer í almennum livi; men ein ivast á henda flokk, at hann, tá ið á stendur, fer at fremja hina strongu eftiransing, sum tórvar. Hann hevur enn ikki tort at viðkenna sær hina sosialistisku meginrásina og -regluna. Hann sigur seg vilja sita vinstrumegin Javnaðarflokksins, men hann hevur verunliga ongan hug opinlýst at flyta seg so langt í sessinum — tað er ein hálvbrokkan og einki annað. Flokkin styðja eisini so góðir einstaklingshugsandimenn, ið eingin trýr fer at taka undir við einum politikki, ið ættar at rudda og ganga hinum einstaka so nær sum gjørligt.

Men skil fæst ikki í okkara litla samfelagi uttan henda sosialistiska meginreglan eftiransingin verður hildin. Og skal hitt reina sjálvstýrið fremjast, er hon og hin sosialistiski politikkurin enn meiri fyri neyðini.

Nú skal Grønland verða opnað

Hans Hedtoft, danski statsministerin, hevur verið í Grønlandi, og hann sigur, at nú halda bæði Grønendingar og Danir, at Grønland skal verða opnað og skal danskt initiativ sleppa inn í Grønlandi.

Føroyingar fóru langt síðan at rökja fiskiskap í Grønlandi. Teir hava av stýrisins atvoldum ikki kunna rókt henda fiskiskap til litar, og stórus illvilji er staðist av hesum.

Føroyingar mugu fegnast, at danskt stýri endiliga fer at koma til ta áskoðan, at Grønland kann ikki longur vera eitt stongt land. Eðroyskir fiskimenn hava altíð tosað um tað ónýtta ríkiðmið Grønland goymir. Tað eru menn, kunnigir har uppi, sum hava sagt, at var Grønland opið land, so vóru teir langt síðan fluttir upp hagar at buggva.

Teir hava eisini nógvt at finna at, sum Grønendingar liva undir hesum danska einaveldisstýrinum. Danir hava longu gjørt seg út at gera nýtt »landnám« í hesi koloni teirra. Føroyingar hava, sum viðurskiptini enn eru, somu rættindi sum Danir. Teir hava siglt hesi árin aftan á kriggið — um ikki so fjölmentir sum undan — norður hagar at veiða, og skip teirra eru komin fulllodd aftur. Nú, ið fyrítaksemi og virkishugur sleppa fram at, eiga Føroyingar at vera framvið og royna at vinna sær nýtslu úr sinum nógvu og góðu royndum.

Tey politisku orðaskiftini

Hövuðsblaðstjóri Dagblaðsins tykist at vera ein livligur maður. Hann vil hava »krút« í talurnar, Tingmenn halda.

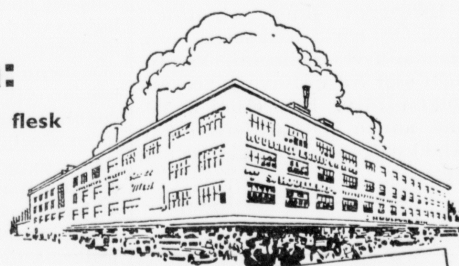
Ja, einum kann tykjast tað mangan vera svøvnligt at sita í blaðmannasessinum í Løgtinginum, so tað er kanska eitt sindur vekjandi í ti at hoyra menn flúgva upp og í harðligum orðalag seta skuldsetingarnar fram, sum vekja upp gamlar Tingsvövnar, so teir fara á fótur. Ella siggja Tinglimir fara við ferð aftur og fram í hini háttvirdu Tinghöll, summir spekulativir við tumlunum í vestinum, granskandi tær lærdómsfylltu talur, teir skulu halda, aðrir spoyskliga læandi og tosandir hart við hvør annan, so formaðurin má ringja, og røðarin illskliga átala órógvavararnar, at hann skuldi helst fingið frið at borið fram sína meining. Tað er at ásanna, at tilíkt setir dām á livið í ti gamla tigrúmi. Men einum kundi loyvt at spurt, um ikki kundi hent seg, at okkurt týðningarmikið lá frammi. Okkurt sum átti at verið viðgjørt við einum slögi av politiskum klóðskapi og varni.

Öllum hevur ikki tað verið lagað at sloppið at sita í enska Parlamentinum og lurtast eftir teimum tiltiknu uttanríkisdebatunum. Tað er ti ikki so lætt at siga, hvussu hesi áhugaverdu orðaskifti fara fram. Tó kundi ein hugsað sær, at Bretin, um hann so var Tory-politikkari ella stóð langt til vinstru í The

Vit lata:

Feskt kjøt og flesk
pylsur
feitivörur
livurpostei
salatir
konserves

S. HOULBERG A/S
Kødbyen, København.

UMBOÐ:
B. MORTENSEN
TÓRSHAVN
Telefon 326

Føroyskt kol - útlendskt kol - koks.

Arbejdsmannafælagsins kolaseða,
Tórshavn - tlf. 405